

[Udenrigsministeren.]

efterladede var særlig vanskeligt stillet, og hvor i det hele taget de nazistiske forfølgelsesforanstaltninger havde haft særlig alvorlige følger.

På et beregningsgrundlag som det skitserede lykkedes det, efter at forhandlingerne havde gennemløbet forskellige faser, at nå frem til en globalerstatningssum på 16 mill. DM, svarende til ca. 26 370 000 kr. Den tyske delegation fremhævede, at den havde bestræbt sig på i videst muligt omfang at tage hensyn til de danske synspunkter og i det hele taget havde strakt sig så vidt, som det overhovedet var muligt. Det var den danske forhandlingsdelegations bestemte opfattelse, at det ikke var muligt at opnå tysk accept af et højere erstatningsbeløb.

Det aftalte erstatningsbeløb er en fordobling af den oprindelige fra tysk side tilbudte erstatning, og det ligger lidt over en fjerdedel af erstatningen til Norge, hvilket må anses for et rimeligt forhold, når man sammenligner det norske antal fangedage med det danske antal fangedage.

Efter at Fællesudvalget for Danmarks tidligere politiske Fanger og Mosaisk Trossamfund havde givet sin tilslutning og efter forelæggelsen for statsministeren, der fungerede som udenrigsminister, paraferedes erstatningsoverenskomsten.

Jeg skal nu ganske kort gennemgå selve aftalen, hvis tekst praktisk talt er identisk med den norsk-tyske overenskomsts. Ifølge artikel I forpligter Tyskland sig til til Danmark at betale 16 mill. DM til fordel for danske statsborgere, der på grund af tro, race eller verdensanskuelse har været ofre for nazistiske forfølgelser og derved har været underkastet frihedsberøvelse eller har lidt skade på deres helbred, samt til fordel for efterladede efter de på grund af sådan forfølgelse omkomne personer:

Jeg vil gerne fremhæve bestemmelsen i artiklens stk. 2, hvorefter erstatningsbeløbets fordeling helt er overladt til den danske regerings skøn. De danske myndigheder kan således selv frit fastsætte kriterierne for beløbets fordeling. Regeringen agter senere at fremsætte forslag til lov om fordeling af erstatningsbeløbet.

I artikel II bestemmes det, at beløbet skal betales i tre rater, af hvilke første rate på 6 mill. DM forfalder senest en måned

efter overenskomstens ikrafttræden, de to resterende rater på hver 5 mill. DM senest henholdsvis den 1. maj 1960 og den 1. maj 1961. Et ønske fra dansk side om hele beløbets udbetaling på én gang kunne ikke accepteres fra tysk side, særlig af hensyn til den præjudicerende virkning, en sådan ordning vil kunne få for aftaler med andre lande.

Ifølge art. III er alle af overenskomsten omfattede spørgsmål i forholdet mellem Danmark og Forbundsrepublikken Tyskland endeligt afgjort i og med betalingen af globalerstatningssummen, uden at den enkelte danske statsborger dog herved udelukkes fra over for tyske myndigheder at fremsætte og gennemføre sådanne krav, der måtte have hjemmel i den tyske erstatningslovgivning.

Under henvisning til denne bestemmelse forpligter den danske regering sig i en tilhørende brevveksling til ikke i fremtiden at ville henvende sig til den tyske regering med krav om regulering af yderligere spørgsmål, der hidrører fra nationalsocialistiske forfølgelsesforanstaltninger under krigen og besættelsestiden. Den danske regering forbeholder sig dog i brevvekslingen adgang til i forbindelse med den ved Londonoverenskomstens art. 5, stk. 2, forudsete endelige ordning af Tysklands fra krigen og besættelsestiden hidrørende gæld til sine tidligere fjender at henvende sig til Tyskland med krav om regulering af yderligere fordringer, som har deres udspring i nazistiske forfølgelsesforanstaltninger under krigen.

Jeg skal afslutte denne redegørelse med en almindelig vurdering af overenskomsten.

Man kan — som det også er sket — anlægge forskellige synspunkter ved bedømmelsen af en sådan overenskomst, der ifølge sit indhold vedrører erstatning for ikke-materielle skader. Skader af denne art kan i almindelighed vanskeligt opgøres i kroner og øre, og her, hvor talen er om en såkaldt erstatning for de rædsler, som fangerne i Hitlertysklands koncentrationslejre blev udsat for, er opgaven umulig. Ingen nok så stor erstatning vil kunne udviske mindet om menneskelig grusomhed og fornedrelse, aldrig kunne genoprette et undergravet helbred og aldrig være i stand til at dulme sorgen og savnet hos dem, der mistede deres kære. Man kunne derfor rejse